

**Ўзбекистон касаба уюшмалари кунини белгилаш
тўғрисида қонун қабул қилишнинг долзарблигига
ТУШУНТИРИШ ХАТИ**

Жаҳон амалиётида касаба уюшмаси ходимларни мустақил ва ихтиёрий уюшмаси ҳисобланиб, уларни иш берувчи билан бўлган муносабатларда ижтимоий, меҳнат ва бошқа ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилади.

Дастлабки касаба уюшмалар илк бор XVIII асрда Англияда, “саноат инқилоби” даврида пайдо бўлган. Мазкур мамлакатдаги касаба уюшмалар ҳаракати ривожланишининг умумий тамойиллари кейинчалик бошқа мамлакатлар – АҚШ, Германия, Францияда кузатилган.

Ўзбекистонда касаба уюшмалар ҳаракатига бундан бир юз ўн беш йил муқаддам темир йил соҳаси ходимларининг ташаббуси билан асос солинган.

Ҳозирги кунда касаба уюшмалари фаолияти Ўзбекистон Республикасининг “Касаба уюшмалари тўғрисида”ги Қонуни ва бошқа меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар билан тартибга солинади.

Республикада Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси фаолият кўрсатади, унинг таркибида 32,8 минг бошланғич ташкилотларни бирлаштирувчи 14 тармоқ касаба уюшмалари мавжуд. Касаба уюшмаларга аъзо бўлган ходимлар сони 5,5 миллионда ошиқ бўлиб, улардан 2,4 миллиондан зиёди аёллар ва 1,8 миллионга яқини ёшлар ҳисобланади.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг асосий ва энг муҳим функциялари ижтимоий шерикликни ошириш, ижтимоий ҳамкорлик бўйича Республика уч томонлама комиссияси ишида иштирок этиш ҳамда ижтимоий-иқтисодий ва меҳнат муносабатларини тартибга солишдан иборат.

Мазкур йўналишлардаги ишларни амалга ошириш учун Вазирлар Маҳкамаси, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши, Савдо-саноат палатаси ўртасида ижтимоий-иқтисодий масалаларга оид Бош келишувнинг ўрни бекиёсдир.

Ҳозирги кунда республикада 107 та тармоқ, 14 та ҳудудий келишувлар имзоланган. Бевосита корхона, ташкилот ва муассасаларда қабул қилинган 111,5 мингдан ортиқ жамоа шартномалари орқали ходимлар учун бандлик кафолатлари, иш вақти ва дам олиш вақти меъёрлари, меҳнатга ҳақ тўлаш, меҳнатни муҳофаза қилиш, ижтимоий имтиёз ва кафолатлар, аёллар ва ёшлар меҳнатини тартибга солиш, ходимлар ҳамда уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш ва оммавий спортга жалб этиш, Ўзбекистонда ратификация қилинган Халқаро меҳнат ташкилоти Конвенцияларига риоя қилиш каби масалалар кўзда тутилади.

Олий ва ўрта махсус ўқув юртларида таҳсил олаётган ҳамда корхоналарда, ташкилотларда ишлайдиган ёшларни, шунингдек, хотин-қизларни ижтимоий-иқтисодий ҳимоясини кучайтириш ва улар билан тизимли ишлашни таъминлаш мақсадида касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши ҳузурида Ёшлар ва Аёллар кенгашлари ташкил этилди.